

Buscant el silenci

1 Identifica els sons d'aquests paisatges sonors. Després, contesta.

El meu amic Ferran i jo estàvem cansats dels sorolls de la ciutat, per això vam decidir canviar d'aire.

Nestic fart!

Ferran em va proposar anar al poble dels seus iaïos. Pensàvem que allò seria una altra cosa, però va resultar molt menys tranquil del que esperàvem.

L'endemà, Ferran em va dur al llac i em va prometre que hi passariem un dia tranquil... Però fins els peixos haurien eixit d'allí fugint!

Aleshores vaig decidir agafar les regnes de l'assumpte i trobar un lloc sense cap soroll.

Per fi un poc de silenci!

Diàriament sentim tot tipus de sons. Els que resulten agradables els anomenem sons, mentre que els que considerem desagradables són sorolls. El silenci és l'absència total de so i de soroll.

L'excés de soroll i so en el nostre entorn pot resultar molt molesta i arribar a perjudicar-nos la salut i provocar el que coneixem com a contaminació acústica.

- Quin és el teu so preferit? I el soroll que més et molesta?
- Recordes alguna situació en què hages patit els efectes de la contaminació acústica?

Les qualitats del so

Quan un cos vibra, produeix unes ones que l'orella detecta i percep com a so que s'anomenen ones sonores.

Ja coneixes quines són les quatre qualitats del so i com es representen en música:

- L'altura o to permet saber si un so és agut o greu, i en música s'indica mitjançant les notes musicals.
- La durada distingeix si un so és llarg o curt, i es representa mitjançant les figures musicals i els silencis corresponents.
- La intensitat d'un so indica si aquest és fort o suau, i s'expressa mitjançant termes italians (*piano*, *mezzoforte*, *forte*).
- El timbre ens permet distingir el que sona, ja siga una veu, un instrument, un animal o un objecte.

L'orella humana no és capaç de percebre o suportar tots els sons. Alguns són tan forts que poden danyar-nos l'aparell auditiu, mentre que altres simplement no podem captar-los. Els dofins i les ratapenades, per exemple, es comuniquen i s'orienten mitjançant els ultrasons, uns sons tan aguts que nosaltres no podem percebre'ls.

Molts sorolls a la ciutat

1 Interpreta aquesta cançó amb els companys. Després, repassa i aprèn nous matisos d'intensitat.

Carrers plens de cotxes,
fum, soroll, caos, desordre!
Els veïns, escandalosos,
no deixen dormir ni bojos.

Molts sorolls a la ciutat,
entre tots ho hem de canviar.

La moto que bramant passa
la migdiada t'amarga;
i amb el volum de la tele,
no hi ha qui ací es concentre.

Molts sorolls a la ciutat,
entre tots ho hem de canviar.

Canviem les motos i els cotxes
per anar en bicicleta.

I els veïns escandalosos
que siguen més respectuosos!

Molts sorolls a la ciutat,
entre tots ho hem de canviar.

Les indicacions d'intensitat de la música també s'anomenen **matisos d'intensitat** i s'expressen així:

Nom	Abreviatura	Significat
<i>pianissimo</i>	<i>pp</i>	molt suau
<i>piano</i>	<i>p</i>	suau
<i>mezzopiano</i>	<i>mp</i>	mig suau
<i>mezzoforte</i>	<i>mf</i>	mig fort
<i>forte</i>	<i>f</i>	fort
<i>fortissimo</i>	<i>ff</i>	molt fort
<i>crescendo</i>	<i>cresc.</i>	cada vegada més fort
<i>diminuendo</i>	<i>dim.</i>	cada vegada més suau

El compàs

El compàs indica com s'agrupen els temps en la música: de dos en dos en els compassos binaris, de tres en tres en els compassos ternaris o de quatre en quatre en els compassos quaternaris. Cada temps equival a una figura de negra, que es pot representar així: $\blacksquare$ o amb el número 4.

$$\frac{2}{\blacksquare} = \frac{2}{4}$$

$$\frac{3}{\blacksquare} = \frac{3}{4}$$

$$\frac{4}{\blacksquare} = \frac{4}{4}$$

Nombre de temps que hi ha en cada compàs.

Indicador que representa que cada temps del compàs equival a una negra.

- El **diapasó** és una peça metàl·lica que quan es colpeja emet el so de la nota la. S'utilitza com a referència per a afinar els instruments en les orquestres i les veus en les agrupacions vocals.

3 Realitza l'experiment següent.

- Colpeja la part superior d'un diapasó contra algun objecte, per exemple, una taula. Mentre vibra, recolza la base del diapasó sobre la taula i escolta.

- Torna a colpejar el diapasó i repeteix l'experiment recolzant-ne la base

Pablo Sarasate va ser un violinista i compositor espanyol que va néixer a Pamplona en 1844 i va morir a França en 1908.

Va començar els estudis musicals amb son pare, que era músic militar. Des de molt prompte va demostrar ser un virtuós del violí i va recórrer tot Europa oferint concerts. De fet, alguns dels compositors més importants d'aquella època van escriure les seues obres perquè ell les interpretara.

Les seues composicions tenen una gran influència de la música popular espanyola, com pots comprovar en la *Romanza andaluza*.

Els instruments de corda

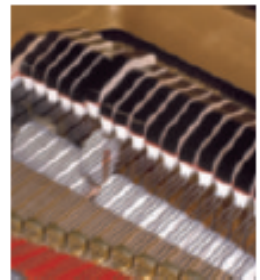
Els instruments de corda o cordòfons són aquells en els quals el so es produeix per la vibració d'una o diverses de les seues cordes, en fregar-les, pinçar-les o colpejar-les. L'altura del so depèn del gruix, la longitud i la tensió de les cordes.

- La guitarra és un instrument de corda pinçada amb sis cordes d'acer o de niló que es toquen amb els dits o amb una pua. Les clavilles de la guitarra serveixen per a regular la tensió de les cordes i s'utilitzen per a afinar l'instrument.

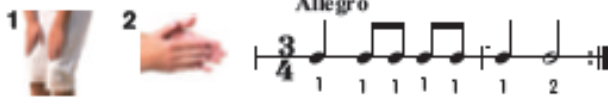

- El violí és un instrument de corda fregada que té quatre cordes de metall, encara que antigament es fabricaven amb budells d'animal. Es toca amb un arc fet de crins de cavall que s'unten amb resina. Igual que la guitarra, el violí s'afina fent girar les clavilles.

- El piano és un instrument de corda percudida que té més de dues-centes cordes d'acer. Quan es prem una de les seues teclès, s'activa un mecanisme mitjançant el qual un martellet folrat de feltre colpeja la corda que li correspon. Els pianos s'afinen cada cert temps per afinadors professionals.

2 Acompanya la música amb percussió corporal i contesta.

- En quin compàs està escrita la *Romanza andaluza*?
- Quantes frases musicals distingeixes en la melodia?
- A quina família pertanyen els instruments que sonen? Com es toca cada un?

re corda

Una melodia és la sèrie de notes i figures que pots taral·lar-jejar. De la mateixa manera que un text es compon d'oracions, una melodia està formada per frases musicals.

Tarantel·la napolitana

1 Aprèn aquesta dansa italiana i balla-la amb els companys.

inici : A B A C : A final

En grups de 4, moueu els malucs.

Pas amb el peu esquerre; salt sobre el mateix peu elevant el genoll dret i picant de mans alhora. Repetiu amb el peu dret.

Alceu el braç dret i feu 4 salts cap arrere.

Feu 4 salts en diagonal cap al company i altres 4 cap arrere. L'altra parella fa el mateix. Repetiu.

Repetiu 4 vegades.

Gireu 16 passos en molinet. Repetiu en l'altre sentit.

Feu voltes al voltant de la parella.

Marqueu la pulsació amb 3 picaments de mans i 3 salts.

La tarantel·la és una dansa popular procedent del sud d'Itàlia amb un caràcter molt viu.

Conta una antiga llegenda que durant l'edat mitjana es pensava que ballar-la curava un tipus de bogeria produïda per la picada de l'aranya més gran d'Europa: la taràntula.

- El metrònom és un aparell que marca la pulsació de la música i serveix per a mantindre una velocitat constant en interpretar-la.

Quan un compositor vol indicar amb exactitud la velocitat d'una obra, escriu la pulsació que ha de marcar el metrònom.

Per exemple: ♩ = 100.

La velocitat amb què s'interpreta la música s'anomena també temps i s'expressa mitjançant paraules d'origen italià, com ara:

Nom	Significat	Pulsacions per minut
<i>largo</i>	molt lent	♩ = 40 - 66
<i>adagio</i>	lent	♩ = 66 - 76
<i>andante</i>	normal	♩ = 76 - 120
<i>allegro</i>	ràpid	♩ = 120 - 168
<i>presto</i>	molt ràpid	♩ = 168 - 200
<i>accelerando</i>	cada vegada més ràpid	
<i>ritardando</i>	cada vegada més lent	

2 Recorda la tarantel·la i contesta.

- Amb quina velocitat comença la música? Amb quina acaba?
- Què passa amb la velocitat durant tota l'obra?

re corda

La forma és l'estructura d'una peça musical. Pot ser:

- Binària**, si està composta per dues parts, que poden ser iguals (AA) o diferents (AB).
- Terària**, quan consta de tres parts (ABC o ABA).
- Rondó**, si està formada per una part que es repeteix, mentre que la part que la segueix sempre canvia (ABACA...).

3 Combina aquests ritmes per crear una peça amb cada una de les formes que coneixes. Després, interpreta'ls.

1 La for - ma mu - si - cal.

2 De to - tes les parts que vul - gues se - rà.

3 I com se - rà? Bi - nà - ria, ter - nà - ria o ron - dó.

4 Fixa't en aquesta partitura. Quants compassos tindria si no estiguera escrita amb signes de repetició?

Allegro

1a vegada 2a vegada